

Robert Vannoy, Historia ya Agano la Kale, Hotuba ya 13

Mwanzo 4-5

D. Mwanzo 4-5 ...

2. Teknolojia ya Kabla ya Gharika au Teknolojia Kabla ya Gharika

Bado tuko katika Mwanzo sura ya 4 na 5 ambayo ni herufi kubwa D. chini ya ukurasa wa 2 na nambari 2 chini ya D. ni: “Teknolojia ya Kabla ya Gharika au teknolojia kabla ya gharika.” Kuna mambo kadhaa yaliyotajwa katika Mwanzo sura ya 4 ambayo yanashangaza. Kwa mtazamo wa kizazi cha mapema cha wanadamu, mambo fulani yalifanyika ambayo kwa kawaida hayazingatiwi kuwa yameendelezwa kisayansi hadi baadaye sana katika historia ya wanadamu. Kwa mfano, katika mistari michache ya kwanza unayosoma katika mstari wa 2. “Habili alikuwa mchungaji wa kondoo na Kaini alikuwa mkulima wa ardhi.” Kwa hivyo una ufugaji wa wanyama na shughuli za kilimo. Kwa maneno mengine, watu hawa walikuwa wakilima ardhi. Hawakuwa wawindaji na wakusanyaji tu wakivuna matunda na vitu ambavyo wangeweza kuchukua kutoka kwa kawaida, walikuwa wakilima kweli.

Unapofikia Mwanzo 4:16 na kufuata mahali ambapo ukoo wa Kaini umeelezewa, unapata katika mstari wa 17 kwamba “Kaini alikuwa na mwana aitwaye Henoko, akajenga mji, akauita jina lake kwa jina la mwanawe Henoko.” Sasa bila shaka neno “mji” hapo si kama tunavyofikiria kwa ujumla kuhusu mji, lakini inaonekana kuashiria kulikuwa na aina fulani ya makazi ya kudumu ya kijiji. Sasa kama unakumbuka kusoma katika Finegan, alisema kwamba makazi ya kwanza kabisa ya aina ya kijiji yaliyopatikana ni yapata mwaka 5000 KK, ambayo yanadaiwa kuwa yangefuata gharika, lakini kwa kadiri historia ya mwanadamu inavyohusika, ni kuchelewa.

Ukiendelea zaidi unaangalia mstari wa 21 na unasoma kuhusu “Jina la ndugu yake lilikuwa Yabali. Alikuwa baba yao wote wanaopiga kinubi na filimbi.” Kwa hivyo alikuwa na vyombo vya muziki.” Bila shaka ala ya nyuzi, kinubi cha aina fulani na filimbi vilikuwa aina fulani ya ala ya muziki ya upepo. Ilikuwa ikisema katika King James “kinanda.” Hii imebadilika na kuwa “filimbi.” Nadhani kinanda labda kina maana tofauti katika King James English pia, lakini ala ya upepo, kwa vyovyote

vile.

Tunapofika kwenye mstari wa 22, “Zila alimzaa Tubal-Kaini, mwalimu wa kila fundi wa shaba na chuma, na dada yake Tubal-Kaini alikuwa Naama. Shaba na chuma vimetajwa vizazi kadhaa tu kutoka kwa Kaini. Ingawa kunaweza kuwa na mapengo katika nasaba hii, bado unazungumzia jambo la mapema sana. Kwa kawaida Enzi ya Chuma imewekwa Mashariki ya Kati kama ilianza yapata mwaka 1200 KK. Kwa kweli, ukifikiria historia ya Israeli, kumbuka mgogoro kati ya Waisraeli na Wafilisti. Wafilisti walikuwa na uwezo juu ya Waisraeli kwa sababu walikuwa na teknolojia ya kutengeneza chuma na Waisraeli hawakuwa nayo. Hiyo ni karibu mwaka 1200 KK hadi 1000 KK ambayo ni baadaye kidogo kuliko hii. Kwa hivyo kwa kawaida Enzi ya Chuma imewekwa yapata mwaka 1200 KK, umri wa shaba/shaba yapata mwaka 3000 KK. Makazi ya kwanza ya kijiji yalikuwa yapata mwaka 5000 KK na pamoja na kilimo hicho. Kwa hivyo swali linatokea, hii ni ya kushangaza sana kwa wakati huu, ushahidi wa hilo uko wapi miongoni mwa wanaanthropolojia na wataalamu wa paleontolojia? Nadhani jibu pekee kwa hili ni: sisi Hatujui. Hatujui haswa mahali ambapo utamaduni huu ulikuwa. Nadhani Biblia inatuambia ni kwamba kulikuwa na utamaduni ulioendelea kabla ya gharika, ingawa huenda hatujapata ushahidi wa hilo. Biblia inatuambia kama kulikuwa na utamaduni ulioendelea kabla ya gharika inaonekana kwamba baada ya gharika ilichukua muda mrefu kabla ya wanadamu kupata tena baadhi ya teknolojia waliyoitumia hapo awali.

Sasa swali zima la jinsi baadhi ya tarehe hizi zilivyo imara kama mwanzo wa Enzi ya Chuma, ni jambo ambalo pia linaweza kutiliwa shaka. Kwenye orodha yako ya vitabu, nadhani chini ya ukurasa wa 9, kuna maoni yaliyoorodheshwa hapo na H. Stigers ukurasa wa 91. Stigers anajadili kwenye ukurasa huo marejeleo ya shaba na chuma hapo katika Mwanzo 4 na tuna maelezo yanayosema, "Kwa matumizi ya awali ya chuma hata mwishoni mwa milenia ya 3 ^{tazama} marejeleo fulani." Anasema, "Katika Asia Ndogo, kisu cha chuma kilipatikana kutoka kaburini mwa mtawala wa Anatolia kuanzia 2400 hadi 2200." Hiyo ni milenia moja kabla ya Enzi ya Chuma kuorodheshwa. "Hata katika nyakati za awali, Hays *The Sceptor of Egypt* Cambridge Mass. 1960 inaorodhesha shanga za chuma katika mabaki ya Misri ya kabla ya nasaba

4000 hadi 3200 KK" Kwa hivyo shanga za chuma 4000 hadi 3200 KK Hizi zinaweza kuwakilisha teknolojia iliyoagizwa kutoka nje ya shanga mafanikio huru ya ndani au zinaweza kuwa zimeingizwa kama jambo la kushangaza. Hays haonyeshi tarehe ya shanga kwa usahihi zaidi kuliko ile ya kabla ya nasaba. Matukio haya mawili yaliyoenea ya matumizi ya chuma ni angalau milenia moja au mbili mapema kuliko 1200 KK, tarehe ya kawaida ya mwanzo wa Enzi ya Chuma katika Mashariki ya Kati . Hii inapaswa kutufundisha tahadhari katika kutoa matamshi kama vile, "haiwezekani" kutumia hii au nyenzo nyingine yoyote. Inaonekana kwamba kulikuwa na matumizi ya chuma kabla ya gharika.

Kwa hivyo swali ambalo nadhani linaulizwa hapa ni jambo ambalo tutajadili baadaye kwa undani zaidi, na hilo ni hali ya vipande vya ushahidi wa akiolojia. Si sahihi kufikia hitimisho kwamba kauli ya kibiblia inashukiwa kwa sababu ya ukosefu wa ushahidi unaothibitisha. Kwa maneno mengine, kimbinu ni tatizo. Matokeo ya akiolojia ni vipande sana kiasi kwamba kunaweza kuwa na mabaki ambayo hayajapatikana na labda hayatapatikana kamwe lakini labda wakati mwingine yatapatikana. Lakini kwa sababu tu huna ushahidi si sababu ya kuzingatia kauli ya kibiblia inayoshukiwa. Nilitaka kujadili kanuni hiyo kwa undani zaidi baadaye, lakini nadhani inatumika hapa. Tutaangalia hilo tunapoingia katika kipindi cha mfumo dume ambapo ushahidi wa akiolojia unaanza kuchukua jukumu.

3. Ukoo wa Kaini

Sawa, 3. chini ya D. ni: "Ukoo wa Kaini." Una hilo katika mistari ya 16 hadi 24 ya sura ya 4. Nimetaja tu mistari michache kutoka sehemu hiyo nadhani unachopata unaposoma sehemu hiyo nzima, ni kwamba ubinadamu katika hatua hii unaanza kwenda pande mbili. Njia hizo mbili ndizo unazoweza kuziita, njia ya Kaini, na njia ya Sethi. Una ukoo wa Kaini uliotajwa hapa katika Mwanzo 4:16 hadi 24, mstari wa 25 unaelezea kuzaliwa kwa Sethi na kisha katika sura ya 5 unapata ukoo wa Sethi. Kuna tofauti kati ya ukoo wa Kaini na ukoo wa Sethi. Ni katika ukoo wa Kaini ambapo una marejeleo haya ya maendeleo ya teknolojia katika utamaduni. Huna marejeleo hayo katika ukoo wa Sethi. Sidhani kama hiyo inamaanisha kwamba katika

ukoo wa Sethi mambo kama hayo hayakutimizwa, lakini nadhani inamaanisha katika ukoo wa Sethi kuna kitu kingine kinachosisitizwa ambacho ni muhimu zaidi na hicho ni umuhimu wa kihistoria wa ukombozi wa ukoo wa Sethi, na mwelekeo wa kiroho wa ukoo wake.

Lakini inaonekana kilichotokea katika ukoo wa Kaini kilihusiana na maendeleo ya kiteknolojia, roho ya kiburi na kujitosheleza iliibuka. Unaona hilo likionyeshwa hadi mwisho wa kifungu ambapo unasoma katika mstari wa 22, "Sila alimzaa Tubal- Kaini , mwalimu wa kila fundi wa shaba na chuma. Lameki akawaambia wake zake Ada na Sila, 'Sikieni sauti yangu; enyi wake za Lameki, sikilizeni usemi wangu; maana nimemuua mtu aliyenijeruhi; kijana kwa kunidhuru. Kama Kaini atalipizwa kisasi mara saba, hakika Lameki mara sabini na saba'" (Mwanzo 4:22-23). Lameki, kama Kaini, kauli yake hapo katika mstari wa 23 na 24 inaonyesha roho ya jeuri na uzembe inaonekana uwezo wa Tubal-Kaini kwa kutumia shaba na chuma ulivitoa kama silaha ambazo alihisi kuwa na nguvu za kutosha kumpinga yeyote na kila mtu. Anaonyesha roho hii ya kulipiza kisasi kwa yeyote ambaye angempa aibu kidogo. Aliweka imani yake katika teknolojia katika maendeleo ya kisayansi na anaonyesha roho ya ulimwengu. Pia angalia kwamba ana wake wawili, hii ndiyo marejeleo ya kwanza ya mitala katika Maandiko. Bila shaka, hilo linapingana na wazo la ndoa ya mke mmoja ambalo tulilijadili kuhusiana na Mwanzo 2:21 na 23. Kwa hivyo ukoo wa Kaini ni ule ambao roho ya ulimwengu inaonekana wazi.

Ukristo na Utamaduni (Machen) naweza kusema kuhusiana na swali zima la maendeleo ya utamaduni na teknolojia. Kuna makala ambayo nimeorodhesha juu ya ukurasa wa 10 katika orodha yako ya vitabu na J. Gresham Machen. Inaitwa "Ukristo na Utamaduni." Na iko katika Bango la Ukweli juzuu ya 69. Hiyo ni makala ambayo inafaa kusomwa. Kama mwelekeo wa jumla wa swali la uhusiano wa Ukristo na utamaduni. Anaendeleza ndani yake uwezekano tatu unaoelezea uhusiano kati ya Ukristo na utamaduni. Ya kwanza ni kwamba Ukristo unatiishwa kwa utamaduni. Kwa maneno mengine, Ukristo ni zao la utamaduni wa binadamu, unaweza kusema,

kama dini zingine zilivyo. Bila shaka, anakataa hilo. Msimamo wa pili ni kujiondoa kutoka kwa utamaduni ambapo Wakristo, kwa sababu ya hatari ya mafanikio ya kitamaduni na maarifa ya kisayansi, hujiondoa tu kutoka kwake kabisa. Mtazamo wa tatu anaoadili na kuuendeleza ni, utakaso wa utamaduni na huo ndio anaounga mkono. Uhusiano wa Kikristo na utamaduni unapaswa kuwa ule ambapo Mkristo anahusika sana katika maendeleo ya kiteknolojia ya kisayansi ambayo mtu huyaweka wakfu kwa ajili ya utumishi wa Mungu, ambao ni jukumu la mwanadamu. Kwa hivyo nimetaja tu makala hiyo ingawa haiko kwenye Mwanzo mahususi, inashughulikia swali la jumla kuhusiana na Ukristo na utamaduni ambao unaweza kutaka kusoma wakati mwingine.

4. Ukoo wa Sethi a. Kusudi Lake na Tabia Yake Hebu tuendelee hadi 4. "Nasaba ya Sethi," ambayo tayari nimeitaja katika Mwanzo 5. Kuna mambo mawili madogo hapo kwenye karatasi yako: a. "Kusudi lake na tabia yake," na kisha b. "Hatima yake." Kinachotokea hapa ni kwamba mwandishi, baada ya kukupa ukoo wa Kaini na kuifikisha kilele katika mwenendo wa Lameki, mtu mkatili, anarudi nyuma na kuchukua ukoo wa Sethi. Sethi ndiye anayechukua nafasi ya Habili. Tulijadili ukoo wa Sethi katika Mwanzo 5 hapo awali tulipojadili mfuatano wa matukio ya zamani kwa ujumla. Hakuna msingi katika Mwanzo 5 wa kujenga mpangilio wa nyakati kuanzia Adamu hadi Nuhu. Hatujui urefu wa kipindi hicho. Naam, hicho ndicho tu tulicho nacho kwa leo. Tutaanzia hapo wakati mwingine.

Imenukuliwa na Peter Kang
 Imehaririwa vibaya na Ted Hildebrandt
 Hariri ya mwisho na Rachel Ashley
 Imesimuliwa tena na Ted Hildebrandt